

Woningbouwontwikkeling Bergse Haven in Bergen op Zoom

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

10 september 2004 / rapportnummer 1445-32

commissie voor de milieueffectrapportage

Gemeenteraad van Bergen op Zoom
Postbus 35
4600 AA BERGEN OP ZOOM

uw kenmerk
LL04-010927

uw brief
7 september 2004

ons kenmerk
1445-31/HI/eh

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Woningbouwontwikkeling Bergse Haven
in Bergen op Zoom

doorkiesnummer
(030) 234 76 27

Utrecht,
10 september 2004

Geachte Raad,

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over Woningbouwontwikkeling Bergse Haven in Bergen op Zoom.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal graag vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

Hoogachtend,

drs. H.G. Ouwerkerk
Voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Woningbouwontwikkeling Bergse Haven

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Woningbouwontwikkeling Bergse Haven
in Bergen op Zoom

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over Woningbouwontwikkeling Bergse Haven in Bergen op Zoom,

uitgebracht aan de Gemeenteraad van Bergen op Zoom door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze

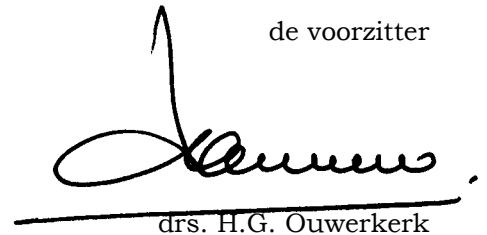
de werkgroep m.e.r.
Woningbouwontwikkeling Bergse Haven,

de secretaris

ir. V.J.H.M. ten Holder

de voorzitter

drs. H.G. Ouwerkerk

Utrecht, 10 september 2004

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING	2
3.1 Probleemstelling.....	2
3.2 Doel.....	2
3.3 Besluitvormingstraject	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 Fasering.....	4
4.2 Aanleg	4
4.3 Plan, varianten en meest milieuvriendelijk alternatief.....	4
4.4 Referentiesituatie	5
5. MILIEUEFFECTEN.....	5
6. OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER.....	6
6.1 Vergelijking van alternatieven.....	6
6.2 Leemten in informatie	6
6.3 Evaluatieprogramma	6
6.4 Vorm en presentatie	7
6.5 Samenvatting van het MER	7

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 juli 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in de Bergen op Zoomse Bode d.d. 11 juli 2004
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen
- 5a. Gebiedsbescherming op grond van de Vogelrichtlijn
- 5b. Soortbescherming

1. INLEIDING

De gemeente Bergen op Zoom heeft het plan om een nieuw woongebied te ontwikkelen in (de directe omgeving) van de Geertruidapolder met een omvang van ca 2700 woningen. Aan deze woningen zullen ca 200 ligplaatsen voor jachten worden gekoppeld. De gemeente Bergen op Zoom heeft er voor gekozen de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) te volgen.

Het plan is onderdeel van het Masterplan Bergse Haven, dat ook voorziet in aanleg van een nieuwe jachthaven van ca 250 ligplaatsen in de omgeving van de Noorlandsedijk en de realisatie van een grootschalig vrijetijdscentrum, Fun City. Voor de nieuwe jachthaven en Fun City worden separate m.e.r. procedures doorlopen.

Bij brief van 12 juli 2004 is de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie - samen met het Concept Structuurplan Bergse Haven - in de Bergen op Zoomse Bode op 11 juli 2004².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het milieueffectrapport (MER) moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴ die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Waar zij dit relevant acht, verwijst de Commissie in dit advies naar specifieke reacties.

De startnotitie en het Concept Structuurplan Bergse Haven bevatten al veel voor het MER relevante en goede informatie. In dit advies sluit de Commissie hierbij dus zo veel mogelijk aan en ligt de nadruk op onderwerpen die in het MER aanvullend of meer expliciet aan de orde moeten komen.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als informatie ontbreekt over:

- de consequenties voor de inrichting van het gebied bij scenario's met en zonder verzilting van Zoommeer/Binnenschelde; daarbij dient in het zoete scenario onderzocht te worden of een alternatief waarbij de Geertruidadijk in eerste instantie niet wordt doorgestoken of er op een andere manier een (tijdelijke) scheiding blijft tussen plangebied en Binnenschelde, een reële optie is om de beoogde waterkwaliteit in de Binnenschelde te realiseren;
- de verwachte waterkwaliteit en mogelijke verbeteringen zoals doorspoelvarianten om te voorkomen dat grote oppervlakten stilstaand water ontstaan;
- effecten op de prioritair vogelsoorten in de nabijgelegen Vogelrichtlijn gebieden (Zoommeer en Markiezaatmeer) rekening houdend met verstoring door extra vaarbewegingen, licht en geluid;
- de mogelijke beïnvloeding van de grondwaterstand op de Brabantse Wal;
- de effecten van een worst-case scenario waarbij realisatie van mobiliteitsgenererende activiteiten in de tijd vooruit loopt op de noodzakelijke infrastructuurle aanpassingen in en rondom Bergen op Zoom.

Daarnaast moet een zelfstandig leesbare samenvatting beschikbaar zijn, die duidelijk is voor burgers en geschikt voor de bestuurlijke besluitvorming.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Probleemstelling

De startnotitie en zeker ook het Concept Structuurplan gaan uitgebreid in op de probleemstelling en het beleidskader waarbinnen de ontwikkeling van Bergse Haven tot stand moet komen. Deze informatie is voldoende voor het MER.

3.2 Doel

De startnotitie geeft onder 2.4 aan dat het project gericht is op het versterken van de economische, sociale en ecologische structuur door:

- een hoogwaardig woongebied te realiseren met ca 2700 woningen en ca. 200 ligplaatsen voor bewoners en passanten;
- de bestaande problemen van het verouderde bedrijventerrein op te lossen;
- de historische samenhang tussen de stad en het water te herstellen met optimale benutting van de recreatieve potenties van de Binnenschelde.

Concretiseer in het MER deze doelstellingen zo veel mogelijk in toetsbare criteria voor o.a. hoogwaardige woongebied, nagestreefde milieuzonering voor industriële activiteiten en de intensiteit van recreatie. Geef ook invulling aan

de ecologische doelstellingen zoals die voor de nagestreefde waterkwaliteit en de ecologische verbindingen⁵.

Het Concept Structuurplan geeft voldoende informatie over de concrete milieunormen en streefwaarden waaraan het plan en de varianten getoetst moeten worden (o.a. geluid en luchtkwaliteit). Geadviseerd wordt om deze informatie kort in het MER weer te geven, bijvoorbeeld in de vorm van een tabel.

3.3 Besluitvormingstraject

De startnotitie gaat in op de directe nabijheid van gebieden met beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn (Zoommeer en Markiezaatmeer) en de mogelijke effecten daarop. Gemeld wordt dat de passende beoordeling in het kader van de Vogelrichtlijn onderdeel zal uitmaken van het MER.

In het gebied komen ook soorten voor die beschermd zijn onder de Flora- en Faunawet (FFw). Hiervoor zal dus een ontheffingsaanvraag ingediend moeten worden. Wanneer het MER ook voor deze ontheffingsaanvraag de basis moet bieden, heeft dit consequenties voor de mate van detail van te verstrekken informatie. Bijlage 5 geeft informatie over de wijze waarop in m.e.r. met de passende beoordeling in het kader van de Vogelrichtlijn en de soortbescherming op basis van de FFw kan worden omgegaan.

Voor het project wordt een Watertoets uitgevoerd. De startnotitie geeft aan dat de thema's en de aanpak van het onderzoek nog nader uitgewerkt worden in overleg met de waterbeheerder. De Commissie gaat er van uit dat de benodigde informatie integraal onderdeel uitmaakt van het MER.

Geadviseerd wordt aan te geven op welke wijze procedurele afstemming plaatsvindt met de besluitvorming over Fun City en de toekomstige jachthaven in het Zoommeer. De realisatie van het plan strekt zich uit over een lange periode (tot na 2020). Het Concept Structuurplan geeft aan op welke wijze maatschappelijke toetsing plaats zal vinden tot en met vaststelling van het structuurplan. Het is zinvol om in het MER aan te geven op welke wijze in het vervolgtraject bij de nadere uitwerking van de deelgebieden de maatschappelijke toetsing zal plaatsvinden.

⁵ IVN Groene Zoom (Bijlage 4, nr. 1) pleit er voor om binnen de ecologische verbindingen recreatieve en natuurdoelstellingen te combineren.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Fasering

Geef aan in welke fasen het plan gerealiseerd gaat worden en ga daarbij globaal in op de (tijdelijke) effecten van inrichting/aanleg van nieuwe deelgebieden op reeds gerealiseerde deelgebieden.

Bespreek mogelijke faseringsvarianten. De Commissie denkt daarbij aan het gesloten houden van de Geertruidadijk zolang gebaggerd wordt in het gebied de Haveneilanden. Dit baggeren zal een sterke vertroebeling van het water met zich mee brengen. Door de dijk zo lang mogelijk gesloten te houden kan een negatief effect op het doorzicht in de Binnenschelde voorkomen worden.

Beschrijf de effecten van een worst-case scenario waarbij realisatie van mobiliteitsgenererende activiteiten in de tijd vooruit loopt op de noodzakelijke infrastructuurle aanpassingen in en rondom Bergen op Zoom⁶. Het gaat daarbij vooral om de hinder langs de huidige zuidelijke ontsluiting richting A58 zolang de nieuwe aansluiting op de A58 nog niet is gerealiseerd.

4.2 Aanleg

Beschrijf in het MER op welke wijze het gebied bouwrijp gemaakt wordt en wat de waterdiepte wordt binnen het plangebied. Leg een relatie tussen de waterdiepte en de nagestreefde (ecologische) kwaliteit van het oppervlaktewater.

Geef aan wat de bouwhoogten zullen zijn mede in relatie tot de waterbergende capaciteit in het gebied en peilfluctuaties.

4.3 Plan, varianten en meest milieuvriendelijk alternatief

De Commissie onderschrijft de conclusie in de startnotitie dat er, gegeven de doelstellingen van het plan, zeer weinig ruimte is voor reële ruimtelijk onderscheidende alternatieven.

Zeer bepalend voor de feitelijke inrichting van het gebied is de keuze voor al of niet verzilten van Zoommeer/Binnenschelde. Het halen van de waterkwaliteitsdoelstellingen is immers een cruciale factor voor het welslagen van het plan (startnotitie blz. 17). Een besluit hierover is geen onderdeel van het voornemen maar een externe factor waarmee in het MER expliciet rekening gehouden moet worden.

Om deze reden adviseert de Commissie in het MER aan te geven wat de consequenties voor de inrichting zijn bij een 'zoet' en een 'zout' Zoommeer/Binnenschelde. Mogelijk is een tijdelijk gesloten Geertruidadijk of het op een andere manier scheiden van plangebied en Binnenschelde een reële

⁶ Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat vraagt in haar reactie (Bijlage 4, nr. 2) om aandacht voor parallele planvorming teneinde bereikbaarheidsproblemen te voorkomen.

optie om in een 'zoet' scenario eutrofiëring binnen het plangebied zelf te voorkomen of te beperken⁷. Dit zou kunnen leiden tot onderscheidende inrichtingsalternatieven.

De overige keuzen spelen zich met name af op detailniveau. Het zal daarbij gaan om het in beeld brengen van optimalisatie mogelijkheden.

De startnotitie noemt als mogelijke varianten:

- de fasering in ontwikkeling van deelgebieden;
- concretisering en optimalisatie op het gebied van leefmilieu, energie en duurzaamheid;
- duurzaam waterbeheer;
- inpassing/compensatie van bestaande natuurwaarden.

De Commissie adviseert om daarbij in ieder geval aandacht te besteden aan:

- de noodzaak van doorspoelmaatregelen om te voorkomen dat grote oppervlakken stilstaand water ontstaan;
- het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers, door bijvoorbeeld een vooroever (schelpenstrandjes of moerasvegetaties) bij de Geertruidadijk te realiseren;
- het creëren van foerageerzones voor vleermuizen door opgaande begroeiing langs de oevers langs bijvoorbeeld de Waterschans;

Daarnaast beveelt de Commissie aan om parallel aan het MER en het opstellen van het bestemmingsplan een energievisie op te stellen. Deze energievisie kan gebaseerd worden op locatiespecifiek onderzoek naar vraag(reductie) en aanbod van energie, waarbij te denken valt aan mogelijk gebruik van restwarmte van nabijgelegen bedrijven, windmolens of zonnepanelen.

4.4 Referentiesituatie

De startnotitie geeft een overzicht van autonome ontwikkelingen die vaststaan en van nog onzekere autonome ontwikkelingen. De uitvoering van maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit in de Binnenschelde staat nog niet vast. Gezien de belangrijke invloed van een eventuele verzilting van de Binnenschelde op het voornemen/varianten en hun effecten is het wenselijk dat in het MER twee referentie scenario's worden gebruikt. Eén met en één zonder verzilting.

De huidige situatie plus de scenarios voor autonome ontwikkeling dienen als referentiesituatie voor de vergelijking van varianten.

5. MILIEUEFFECTEN

In de startnotitie wordt bij de beschrijving van de milieueffecten prioriteit gelegd bij de aspecten verkeer, water en industrie.

Bij een juiste invulling van de milieudoelstellingen, zoals geformuleerd in het Concept Structuurplan, zullen de effecten van de industriële bedrijvigheid op

⁷ Zowel IVN Groene Zoom als het Waterschap Brabantse Delta (Bijlage 4, inspraakreactie nr. 1 en 4) vragen in hun reacties om in het MER in te gaan op de consequenties voor het voornemen van al of niet verzilten. Het Waterschap vraagt specifiek aandacht voor een optie met (tijdelijke) fysieke scheiding van het stedelijke gebied en de Binnenschelde om goede waterkwaliteit in het stedelijke gebied te waarborgen.

het plan naar de inschatting van de Commissie niet groot zijn. Dit aspect kan daardoor minder prioriteit krijgen.

Een juiste beschrijving van mogelijke effecten op de Speciale Beschermings-Zone (sbz) in de passende beoordeling dient daarentegen wel prioriteit te krijgen gezien het dwingende karakter van dit beschermingsregime.

De startnotitie geeft in tabel 2 een goed overzicht van de te beschrijven (milieu)effecten. Deze kan de basis zijn voor de beschrijving van de effecten in het MER.

Bij de tabel plaatst de Commissie de volgende kanttekeningen:

- bij de beschrijving van de effecten op de grondwaterstand kan niet volstaan worden met kwalitatieve gegevens. Met het oog op de mogelijke beïnvloeding van de grondwaterstand op de Brabantse Wal zullen ook kwantitatieve gegevens (berekeningen) verstrekt moeten worden;
- bij de beschrijving van de ecologische effecten kan niet volstaan worden met het vermelden van voorkomende beschermde soorten en aantallen in het gebied maar moet de ruimtelijke spreiding van deze soorten op kaart aangegeven worden; geadviseerd wordt om onderscheid te maken tussen beschermde gebieden, beschermde soorten en overige bijzondere soorten waarvoor het gebied een ecologische waarde vertegenwoordigt (bijv. vissen en schaaldieren, ook in verband met de voedselvoorziening van vogels).

6. OVERIGE ONDERDELEN VAN HET MER

6.1 Vergelijking van alternatieven

Vergelijk de milieueffecten van het basisalternatief, de varianten en het mma onderling én met de referentiesituaties. De vergelijking moet inzicht geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van het basisalternatief en de varianten. Betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

6.2 Leemten in informatie

Geef aan over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Spits deze inventarisatie toe op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat kan worden beoordeeld wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie. Beschrijf dus:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit.

6.3 Evaluatieprogramma

De gemeente Bergen op Zoom moet bij het besluit over het structuurplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Daarmee kunnen de voorspelde effecten vergeleken worden met de daadwerkelijk optredende effecten en kunnen zo nodig aanvullende mitige-

rende maatregelen worden getroffen. Het verdient aanbeveling om in het MER al een aanzet te geven voor een programma van onderzoek, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek. Gedacht kan worden aan een herhalingsinventarisatie op beschermde flora en fauna.

6.4 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de varianten. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen.

De Commissie vraagt speciale aandacht voor het gebruik van goed kaartmateriaal met goed leesbare topografische namen en voorzien van een duidelijke legenda.

6.5 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet zelfstandig leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- het basisalternatief, de varianten en het mma;
- de vergelijking van de effecten van alternatieven/varianten/mma en eventueel het voorkeursalternatief;
- en belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

Woningbouwontwikkeling Bergse Haven
in Bergen op Zoom

(bijlagen 1 t/m 5)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 9 juli 2004 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

			
Commissie voor de milieueffectrapportage Postbus 2345 3500 GH UTRECHT		Commissie voor de milieueffectrapportage	
		Ingevoerd op: 12 JULI 2004	
		nummer	
		dossier 1445-1	
		kopie naar: HL/bib/eh	

Uw kenmerk	-	Ons kenmerk	1104-010927	Datum	9 JULI 2004
Uw brief d.d.	-	Beh. door	N. Peers	Doorkiesnr.	277544
Onderwerp	Startnotitie MER t.b.v. woningbouwontwikkeling Bergse Haven	Afdeling	Bureau Ruimtelijke Ordening	Bijlage(n)	2

Geachte heer, mevrouw,

Bijgaand treft u de startnotitie MER aan ten behoeve van de woningbouwontwikkeling Bergse Haven in Bergen op Zoom.

Op 9 respectievelijk 11 juli 2004 vinden de openbare kennisgevingen plaats als bedoeld in artikel 7.12 lid 4 van de Wet milieubeheer (WM). De startnotitie ligt vanaf 12 juli 2004 gedurende vier weken ter inzage. Een kopie van de kennisgeving treft u hierbij aan.

Op grond van artikel 7.12 lid 1 van de WM stellen wij u hierbij in de gelegenheid om advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport. De startnotitie treft u hierbij aan.

Gelijktijdig met het opstellen van de startnotitie is het Masterplan Bergse Haven vertaald naar een voorontwerpstructuurplan Bergse Haven. Een exemplaar van dit voorontwerpstructuurplan vindt u bijgevoegd. Het voorontwerpstructuurplan zal tevens vanaf 12 juli gedurende vier weken ter inzage liggen.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,
namens het college,

mevr. mr. H.J. v. Blitterswijk,
hoofd Bureau Ruimtelijke Ordening

Postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom
Jacob Obrechtlaan 4
T (0164) 27 70 00
F (0164) 24 53 56
E stadskantoor@bergenopzoom.nl
I www.bergenopzoom.nl
B nv BNG rek. nr. 28.50.00.942

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de startnotitie in de Bergen op Zoomse Bode d.d. 11 juli 2004

Bergse Haven

Voorontwerp structuurplan Bergse Haven

Het voorontwerp van het Structuurplan "Bergse Haven" is gereed. De Bergse Haven zal een nieuw woongebied worden, waarbij de relatie tussen de binnenstad en het water van de Binnenschelde en Zoommeer, zal worden hersteld.

Het betreft het gebied aan de westkant van het centrum Bergen op Zoom, begrensd door Noordlandseweg, Van Gorkumweg, Smitsvest, Rijtuigweg, rondom Groot Arsenaal, Rijtuigweg, Oude Vissershaven, Papegaaiplein, Markiezaatsweg, achterzijde woonboulevard Van Konijnenburgweg, Retanchement (fietspad Kijk-in-de-Pot), gedeeltelijk doorlopend in het water van de Binnenschelde, Geertruidadijk, Waterschans en weer naar de Noordlandseweg.

Dit structuurplan geeft het toekomstig ruimtelijk beleid voor het gebied Bergse Haven en omgeving op hoofdlijnen weer en is een uitwerking van het opgestelde en op 28 juni 2004 door de gemeenteraad vastgestelde Masterplan Bergse Haven. Het structuurplan dient als ruimtelijke onderbouwing voor verdergaande planologische instrumenten, zoals het opstellen van een bestemmingsplan en het vestigen van een voorkeursrecht op basis van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten.

Milieu Effect Rapportage

Tegelijkertijd met het voorontwerp Structuurplan is een Startnotitie Milieu Effect Rapportage opgesteld voor de Bergse Haven. Dit vormt het begin van een procedure die leidt tot het opstellen van een milieueffectrapport (MER) voor de geplande aanleg van woongebied de Bergse Haven. De startnotitie richt zich primair op de onderbouwing van nog te onderzoeken alternatieven en het in beeld brengen van beschikbaar en nog te verrichten milieuonderzoek. Naar aanleiding van de ingekomen reacties op de Startnotitie en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage zullen er richtlijnen worden opgesteld die in het MER in acht moeten worden genomen.

Volgens het Besluit milieueffectrapportage 1994, gewijzigd in 1999 (Besluit m.e.r.) geldt voor een woningbouw ontwikkeling in een aaneengesloten gebied van 2000 woningen of meer binnen de bebouwde kom, een zogenaamde m.e.r.-beoordelingsplicht. De drempelwaarde voor een rechtstreekse m.e.r.-plicht ligt bij 4000

woningen. Met name de complexe samenhang met andere ontwikkelingen binnen 'en buiten het plangebied Bergse Haven moet in dit geval worden beschouwd als een bijzondere omstandigheid die het doorlopen van een volledige m.e.r.-procedure wenselijk maken. Het gemeentebestuur heeft daarom gekozen voor een vrijwillige m.e.r.-procedure.

Doel van een m.e.r. is dat de milieubelangen volwaardig worden meegenomen in de besluitvorming. Ten behoeve daarvan worden in het milieueffectrapport (MER) de milieueffecten van de reële alternatieven in beeld gebracht.

Informatie avond

Vanaf 12 juli 2004 zullen het voorontwerp structuurplan Bergse Haven en de Startnotitie MER gedurende 4 weken ter inzage komen te liggen in de leeshoek van het stadskantoor. Gedurende deze periode kan schriftelijk en mondeling op beide stukken worden gereageerd. Schriftelijke reacties dienen te worden gezonden aan het college. Op 19 juli 2004 zal er vanaf 19.30 uur een inspraak/informatieavond in de raadszaal van het stadhuis aan de Grote Markt te Bergen op Zoom plaatsvinden. Gedurende deze avond kunt u mondeling op deze twee stukken reageren.

Vorbereidingsbesluit plangebied Bergse Haven

Ook heeft de gemeenteraad in de vergadering van 28 juni 2004 een voorbereidingsbesluit genomen voor een gedeelte van het plangebied Bergse Haven. Het betreft het gedeelte dat begrensd wordt door Noordlandseweg, van Konijnenburgweg, Wittouchsingel, Papegaaiplein, Markiezaatsweg, Calandweg, Geertruidadijk en Waterschans. Dit besluit treedt vanaf 12 juli 2004 in werking. Het besluit ligt vanaf deze datum voor iedereen tijdens kantooruren ter inzage in de leeshoek van het stadskantoor. Tegen dit besluit kan door belanghebbenden binnen 6 weken na deze bekendmaking bij de gemeenteraad een gemotiveerd bezwaarschrift ingediend worden. Aangezien het indienen van een bezwaarschrift in beginsel niet leidt tot schorsing van een besluit is het mogelijk, indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dit vereist, een verzoek om voorlopige voorziening in te dienen bij de Voorzieningenrechter te Breda, sector bestuursrecht, postbus 90006, 4800 RA Breda.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Burgemeester en wethouders gemeente Bergen op Zoom

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van Bergen op Zoom

Besluit: vaststellen van het bestemmingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C11.1

Activiteit: realisatie van ca 2700 woningen met ca 200 ligplaatsen voor jachten in de Geertruidapolder

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 12 juli 2004

richtlijnenadvies uitgebracht: 10 september 2004

Bijzonderheden: De gemeente Bergen op Zoom heeft het plan om een nieuw woongebied te ontwikkelen in (de directe omgeving) van de Geertruidapolder met een omvang van ca 2700 woningen met daarbij ca 200 ligplaatsen voor jachten. Het plan is onderdeel van het Masterplan Bergse Haven, dat ook voorziet in aanleg van een nieuwe jachthaven van ca 250 ligplaatsen in de omgeving van de Noorlandsedijk en de realisatie van een grootschalig vrijetijdscentrum, Fun City. Voor de nieuwe jachthaven en Fun City worden separate m.e.r. procedures doorlopen. De Commissie beschouwt de volgende onderwerpen de hoofdpunten voor het MER:

- de consequenties voor de inrichting van het gebied bij scenario's met en zonder verzilting van Zoommeer/Binnenschelde; daarbij dient in het zoete scenario onderzocht te worden of een alternatief waarbij de Geertruidadijk in eerste instantie niet wordt doorgestoken of er op een andere manier een (tijdelijke) scheiding blijft tussen plangebied en Binnenschelde, een reële optie is om de beoogde waterkwaliteit in de Binnenschelde te realiseren;
- de verwachte waterkwaliteit en mogelijke verbeteringen zoals doorspoelvarianten om te voorkomen dat grote oppervlakten stilstaand water ontstaan;
- effecten op de prioritaire vogelsoorten in de nabijgelegen Vogelrichtlijn gebieden (Zoommeer en Markiezaatmeer) rekening houdend met verstoring door extra vaarbewegingen, licht en geluid;
- de mogelijke beïnvloeding van de grondwaterstand op de Brabantse Wal;
- de effecten van een worst-case scenario waarbij realisatie van mobiliteitsgenererende activiteiten in de tijd vooruit loopt op de noodzakelijke infrastructuurle aanpassingen in en rondom Bergen op Zoom.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. B.A.H.V. Brorens

ir. H. Otte

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

ing. R.L. Vogel

ir. H.A.P. Zinger

Secretaris van de werkgroep: ir. V.J.H.M. ten Holder

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	20040714	IVN Groene Zoom	Bergen op Zoom	20040824
2.	20040810	Rijkswaterstaat	's-Hertogenbosch	20040824
3.	20040804	Waterschap Brabantse Delta	Breda	20040824
4.	20040806	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	20040824
5.	20040831	Rijksdienst voor de Monumentenzorg	Zeist	20040902
6.	20040608	Provinciale Planologische Commissie Noord-Brabant	Den Bosch	20040902

BIJLAGE 5A

Gebiedsbescherming op grond de Vogelrichtlijn⁸

Passende beoordeling

1. Op grond van welke vanwege de Vogelrichtlijn beschermde soorten heeft het gebied zich gekwalificeerd als speciale beschermingszone?
2. Welke significante gevolgen met betrekking tot deze soorten kunnen er optreden ten gevolge van de voorgenomen activiteit afzonderlijk of in samenhang met andere plannen of projecten (cumulatie)?
3. Indien er sprake kan zijn van significante gevolgen, dan dient er een passende beoordeling uitgevoerd te worden door het bevoegd gezag. De provincie *kan* ervoor kiezen de passende beoordeling in het MER uit te voeren. Daarbij komen de volgende aspecten aan bod:
 - zijn er alternatieve oplossingen (met inbegrip van mitigerende maatregelen), waardoor er geen significante gevolgen voor het beschermde gebied optreden?
 - zijn er dwingende redenen van groot openbaar⁹ belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
 - indien het project toch in of nabij een beschermd gebied moet plaatsvinden en mitigerende maatregelen onvoldoende oplossing zal bieden voor de mogelijke significante gevolgen, welke compenserende maatregelen zullen dan getroffen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Eisen aan compensatie op grond van de Vogelrichtlijn

1. Geen netto verlies aan waarden wat betreft areaal en kwaliteit (kwantitatieve en kwalitatieve eisen). *Dat wil dus zeggen dat de staat van instandhouding van soorten die binnen de kwaliteitsdefinitie vallen na compensatie gelijk dient te zijn aan de situatie voor de ingreep;*
2. Compensatie dient nabij het getroffen gebied plaats te vinden (*of binnen het ecologische netwerk van de soort*) onder de voorwaarde dat een duurzame situatie ontstaat (nabijheidbeginsel);
3. De algehele samenhang van Natura 2000 dient gewaarborgd te worden (instandhoudingdoelstelling): daarom kan er nooit financieel worden gecompenseerd.
4. Zowel feitelijk, financieel als bestuurlijk: compensatie tijdig regelen. *Omdat gedurende de ingreep de kans op overleven vermindert, dient de compensatie voor de ingreep plaats te vinden.*

⁸ Voor een korte toelichting: www.minlnv.nl/natura2000. Voor de gehele tekst en bijlagen zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legislation

⁹ Dwingende reden van groot openbaar belang (art. 6 Habitatrichtlijn) met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Maar in geval van prioritair habitats of prioritair soorten zijn de argumenten beperkt tot die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid, of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

Aanvullende informatie voor een passende beoordeling op grond van de Vogelrichtlijn (VR)

Algemeen

De aangewezen VR-gebieden en aanwijzingsbesluiten zijn te vinden op de website van het Ministerie van LNV: www.minlnv.nl/thema/groen/natuur. De kaarten (bijlage 2) geven een landelijk overzicht maar zijn niet bruikbaar voor de precieze begrenzing. Deze is wel digitaal beschikbaar (shape-files) bij het Expertisecentrum LNV (0318-822500). VR-gebieden zijn aangewezen op grond van twee hoofdgroepen. *Broedvogels*: het landelijk belang voor soorten die genoemd zijn in Bijlage I van de Vogelrichtlijn (vijf beste broedgebieden gerangschikt naar procentueel aandeel in de landelijke populatiegrootte). *Waternvogels*: trekkende watervogels wanneer zich tenminste 1% van de biogeografische populatie in een gebied ophoudt. Artikel 4, lid 4 verplicht tot het nemen van passende maatregelen ter voorkoming van verslechtering van de leefgebieden van de soorten waarvoor een VR-gebied is aangewezen, de 'kwalificerende soorten'¹⁰. Per VR-gebied zijn voor de vaststelling van de begrenzing daarnaast ook gegevens van 'begrenzingsoorten' meegewogen¹¹, die waarschijnlijk onder hetzelfde beschermingsregime gaan.

Milieugevolgen

Voor elke kwalificerende soort en begrenzingsoort moet worden aangegeven:

- verandering in het aantal paren en/of individuen;
- verandering in het oppervlakte leefgebied, wanneer relevant aangeven per functie (broeden, foerageren, slapen);
- in hoeverre sprake is van *significante gevolgen* tijdens en na de ingreep.

Het wel of niet optreden van significante gevolgen is dé cruciale discussie bij de beoordeling van milieugevolgen in of nabij VR-gebieden. Dit zijn de effecten die de instandhouding aantasten van de soorten waarvoor een VR-gebied is aangewezen. Het vaststellen en beoordelen daarvan vergt veel kennis van de ecologie van de betreffende soort(en). De volgende toetsonderwerpen bieden daarbij houvast¹²:

- habitatkeus van de betreffende soort(en);
- functie van het gebied voor de betreffende soort(en);
- verstoring- en vluchtafstanden;
- aantallen en zo nauwkeurig mogelijke verspreiding (bijv. broed- en slaappleaatsen);
- wijze van verstoring (bijv. lichthinder op nachttactieve watervogels, grondwater-onttrekking op moerasvogels);
- relatie met andere initiatieven die effect hebben op het gebied (cumulatie).

Om concreet met het begrip significantie te kunnen werken kan, in afwachting van een verdere juridische invulling, de eventuele vermindering van aantal vogels worden weergegeven door bijvoorbeeld een 5-procents-grens. Een afname van het gemiddeld seizoensmaximum van de kleine zwaan van >5% zou dan kunnen worden beschouwd als significant. deze benadering is echter onderwerp van discussie. Het is mogelijk dat de verschillende fasen van een plan moeten worden getoetst als de aard van de ingreep een verschillend effect kan hebben.

¹⁰ Zie nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, 23-2-2000.

¹¹ Zie nota van Antwoord Vogelrichtlijn, deel 1, Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, 23-2-2000.

¹² Aangevuld naar "Wie is er bang voor de Korenwolf? Bestuurlijk juridische Kaderreeks 2003, uitgave Rijkswaterstaat

Elke ingreep dient in combinatie met andere activiteiten (cumulatie) te worden getoetst. Dat geldt ook voor kleine projecten die op zichzelf niet tot significante gevolgen leiden maar door cumulatie wel in significante gevolgen kunnen resulteren. De initiatiefnemer dient wanneer verschillende concrete plannen in/langs een VR-gebied spelen aan te tonen dat ook door cumulatie er geen significante gevolgen aan de orde zijn.

BIJLAGE 5B

Soortbescherming

Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

In het MER moeten de in het studiegebied voorkomende doelsoorten¹³ worden beschreven die worden beïnvloed door de voorgenomen activiteit en alternatieven. In sommige situaties kan worden volstaan met een gemotiveerde selectie van de voorkomende doelsoorten. Prioritaire soorten moeten deel uitmaken van deze selectie¹⁴.

Informatie over de doelsoort:

- de mate van bescherming (Nederlandse en internationale wet- en regelgeving). *Deze informatie is nodig om indien mogelijk de gevolgen voor de populatie te kunnen toetsen;*
- de mate van bedreiging van de doelsoort in Nederland. Voor het bepalen van de mate van bedreiging wordt gebruik gemaakt van de Rode Lijsten. *Deze informatie is nodig om de ernst van de potentiële gevolgen (voor een populatie) te kunnen bepalen¹⁵;*
- voor dieren het voorkomen van het aantal individuen/paren per ecologisch netwerk, verdeeld over de deelgebieden. Indien onbekend: de oppervlakte van de leefgebieden van een netwerk;
- voor planten de oppervlakte van de standplaats;

Informatie over de (meta)populatie¹⁶ van de doelsoort (alleen voor die doelsoorten waarover wetenschappelijke gegevens beschikbaar zijn):

- betekenis van deze populatie voor het behoud van de soort in Nederland;
- mate waarin deze metapopulatie of het leefgebied duurzaam is, dan wel duurzame condities biedt;
- grootte, verspreiding en dichtheid van de (meta)populatie in het studiegebied of oppervlakte van het leefgebied van de (meta)populatie dat tot een ecologisch netwerk kan worden gerekend.

Voor het beschrijven van de autonome ontwikkeling kan voor dieren gebruik worden gemaakt van de verandering van het aantal individuen/paren of de populatiegrootte over de afgelopen jaren (historische trend). Voor planten kan de verandering in standplaatsoppervlakte worden gebruikt.

•

Milieugevolgen

Voor elke (geselecteerde) doelsoort moet worden aangegeven:
voor dieren:

- verandering van het aantal individuen/paren;

¹³ In het Handboek Natuurdoeltypen; bijlage 3 (LNV, 2001) staan alle doelsoorten.

¹⁴ Habitat- en vogelrichtlijngebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van bepaalde natuurlijke habitats en soorten. Een deel hiervan is aangeduid als prioritaire habitat of soort omdat de EU voor de instandhouding hiervan een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Deze prioritaire typen natuurlijke habitats en soorten zijn respectievelijk in bijlage I en II van de Habitatrichtlijn met een sterretje (*) gemerkt. Bij mogelijke aantasting hiervan dient ontheffing te worden aangevraagd bij de Europese Commissie. Alle prioritaire soorten zijn ook doelsoort. Voor hele tekst van de Habitatrichtlijn en bijlages zie: www.europa.eu.int/comm/environment/nature/legislation

¹⁵ In het najaar van 2004 wordt een herziening in de Staatscourant gepubliceerd.

¹⁶ Een soort bestaat uit een groot aantal individuen die in het algemeen samenleven in een metapopulatie. Een metapopulatie bestaat uit een aantal deelpopulaties die onderling met elkaar zijn verbonden waardoor uitwisseling mogelijk is. Deze metapopulatie leeft in Nederland in het algemeen in een ecologisch netwerk van grotere en kleinere gebieden die onderling met elkaar zijn verbonden.

- verandering van het oppervlakte van het leefgebied; wanneer relevant per functie aangeven in hoeverre er sprake is van het optreden van significante gevolgen; houdt rekening met het optreden van cumulatie¹⁷.

voor planten:

- verandering van de standplaatsoppervlakte. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met een verandering van de abiotische omstandigheden, als gevolg van het voornemen die invloed heeft op de standplaatsfactoren van planten;
- in hoeverre er sprake is van het optreden van significante gevolgen.

Voor de doelsoorten (dieren) waarover wetenschappelijke informatie op populatieniveau beschikbaar is moet het volgende worden aangegeven. Indien de gevraagde informatie onder optie 1 ontbreekt dan kan optie 2 worden toegepast:

Optie 1, de kans op het verdwijnen of uitsterven van een (meta)populatie in het studiegebied. Dit kan kwalitatief worden beoordeeld. Indien die kans zeer groot is zal ook voor de populatie(s) waarmee uitwisseling plaatsvindt een inschatting moeten worden gemaakt van deze kans. Indien er een kans bestaat op verdwijnen of uitsterven moet worden aangegeven wat dit betekent voor het behoud van de soort in Nederland.

Optie 2, de mate van aantasting van de oppervlakte van het ecologisch netwerk, en een inschatting van de gevolgen hiervan voor het voortbestaan van duurzame condities van het ecologisch netwerk van de populatie.

Daarnaast is het te overwegen – maar dit is niet verplicht – om alle informatie die nodig is om voor een ontheffingsaanvraag op grond van de Flora- en Faunawet (FFW) in aanmerking te komen, ook op te nemen in het MER en de ingedragen informatie op correctheid te laten beoordelen door de Commissie. Indien ontheffing moet worden aangevraagd en er is besloten dat dit onderdeel van het MER wordt dan geldt het volgende: iedere in het plangebied voorkomende beschermde soort moet worden genoemd en per soort moet worden aangegeven wat de gevolgen zullen zijn. In geval van een ontheffingsaanvraag kan er dus niet met doelsoorten of een selectie hiervan worden gewerkt.

1. Welke beschermde planten- en diersoorten op grond van de FFW komen in en nabij het plangebied voor?
2. Leidt het realiseren van het voornemen tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de FFW betreffende planten en/of dieren?
3. Kan het plan zodanig aangepast worden dat dergelijke verboden handelingen niet worden gepleegd?
4. Is om het plan te kunnen uitvoeren een ontheffing op grond van art. 75 van de FFW vereist?
5. Ontheffing kan worden verleend, indien:
 - er geen andere bevredigende oplossing bestaat (reëel alternatief) en;
 - sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en;
 - geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

¹⁷ Cumulatie: elke ingreep in een Habitatrictlijngebied dient in combinatie met andere activiteiten te worden getoetst. Indien hiervan sprake kan zijn dient de initiatiefnemer aan te tonen dat er ook door cumulatie geen significante gevolgen zullen optreden.

**Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Woningbouwontwikkeling Bergse Haven in Bergen op Zoom**

De gemeente Bergen op Zoom heeft het plan om een nieuw woongebied te ontwikkelen in (de directe omgeving) van de Geertruidapolder met een omvang van ca 2700 woningen. Aan deze woningen zullen ca 200 ligplaatsen voor jachten worden gekoppeld. De gemeente Bergen op Zoom heeft er voor gekozen de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) te volgen

ISBN 90-421-1373-1